

Голові разової спеціалізованої  
вченої ради ДФ 20.051.244  
Карпатського національного  
університету імені Василя Стефаника  
доктору педагогічних наук, професору,  
професору кафедри початкової освіти та  
освітніх інновацій Цюняк Оксані Петрівні  
(76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57)

## **РЕЦЕНЗІЯ**

**доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри початкової  
освіти та освітніх інновацій Карпатського національного університету  
імені Василя Стефаника Будник Олени Богданівни  
на дисертаційну роботу Пінчука Назарія Ярославовича  
«Формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти в процесі  
фахової підготовки», подану на здобуття ступеня доктора філософії  
зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»  
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

***Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язку із планами  
відповідних галузей науки.***

Трансформаційні процеси у системі вищої освіти України, зростання вимог до якості управлінської діяльності та необхідність формування нового типу керівника закладу освіти – конкурентоспроможного, цифрового компетентного та орієнтованого на лідерство, актуалізують проблему підготовки майбутніх менеджерів освіти, здатних до ефективної управлінської діяльності в різних освітніх середовищах з урахуванням сучасних викликів, зокрема реалій війни. Дослідження питань формування професійного іміджу майбутніх фахівців відповідає сучасним тенденціям розвитку освітнього менеджменту, запитам ринку праці та потребі у розробці цілісного навчально-методичного й діагностичного забезпечення цього процесу.

Актуальність теми дослідження дисертант слушно визначає шляхом комплексного аналізу тенденцій розвитку педагогічної освіти і результатів вивчення діяльності ЗВО через виокремлення низки суперечностей між: суспільною потребою у висококваліфікованих і конкурентоспроможних менеджерах освіти (особливо в умовах цифровізації та воєнного стану) та відсутністю цілісної системи цілеспрямованого формування їхнього професійного іміджу у ЗВО; уніфікованим змістом чинних освітньо-професійних програм і необхідністю індивідуалізації траєкторії професійного розвитку здобувачів вищої освіти; сучасними вимогами до якості професійного іміджу

керівника як складової його фаховості й недостатньою розробленістю науково обґрунтованих моделей та інноваційних іміджеформувальних технологій в освітньому процесі. Це переконливо доводить своєчасність і доцільність обраного напрямку дисертаційної роботи.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри початкової освіти та освітніх інновацій «Професійна підготовка вчителя: соціально-педагогічний контекст» (державний реєстраційний номер 0117U003281), що входить до плану наукової роботи Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

### ***Найбільш вагомі наукові результати дослідження.***

1. У роботі на належному рівні здійснено аналіз стану проблеми у науково-педагогічній літературі, окреслено основні напрями дисертаційних досліджень різних аспектів професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти, цілісно схарактеризовано теоретико-методологічні засади формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.

Науковий апарат дослідження характеризується логічністю, узгодженістю та коректно визначеною методологією. Об'єкт і предмет дисертації чітко сформульовані в межах визначеної спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Мета, відповідно до предмета та об'єкта дослідження, передбачає змістове наповнення та його інструментальне вирішення.

У роботі Назарієм Ярославовичем достатньо виразно представлено аналіз змісту основних понять дослідження: «професійний імідж менеджера освіти», «формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки», «PRO-імідж менеджера освіти», «іміджеформувальне освітнє середовище», зокрема визначено сутність іміджеформувального освітнього середовища як інтегрованого педагогічного чинника, що забезпечує трансформацію професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти через взаємодію освітніх, соціокультурних, цифрових і професійно-комунікативних ресурсів і т.п.

Позитивною стороною є те, що дисертантом науково обґрунтовано взаємозв'язок професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти з їхнім управлінським лідерством, професійною культурою, академічною доброчесністю, цифровою компетентністю та фаховою ідентичністю. Доведено, що спеціально спроектоване іміджеформувальне освітнє середовище забезпечує синергію управлінської практики, особистісного розвитку, цифрової взаємодії та професійної соціалізації здобувачів. Водночас чітко показано специфіку формування іміджу фахівця в умовах урбанізованого (міського) та локально-територіального (гірського) середовищ, що дозволяє враховувати регіональні особливості й специфіку управління закладами освіти.

Автором на належному рівні здійснено *обґрунтування педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки*, що передбачають: проєктування та впровадження іміджеформувального освітнього середовища, удосконалення змісту професійної підготовки шляхом інтеграції іміджелогічного, управлінського та цифрового контентів.

**2. Наукова новизна одержаних результатів дослідження** полягає також у тому, що дисертантом запропоновано структурно-функціональну модель формування професійного іміджу майбутнього менеджера освіти в процесі фахової підготовки, що охоплює *цільовий, мотиваційно-ціннісний, когнітивно-змістовий, операційно-діяльнісний, діагностично-оцінний і рефлексивно-результативний блоки*, які розкривають мету, завдання, принципи, структурні складові, новітні методи, ресурси, стратегії, іміджеформувальні технології, рівні сформованості та діагностичний інструментарій проведеного дослідження.

Концептуальна цілісність і практична спрямованість розробленої структурно-функціональної моделі досягається завдяки вдалому поєднанню *системного, компетентнісного, технологічного, інтеграційного, середовищного та рефлексивно-діялісного методологічних підходів*. Такий науковий синтез дав змогу системно схарактеризувати процес формування іміджу майбутнього менеджера освіти, інтегрувати теорію з практикою, оптимізувати систему діагностики рівня готовності здобувачів вищої освіти з урахуванням регіонального контексту, інституційних і соціокультурних особливостей роботи керівника закладу освіти.

Наукова цінність концептуальних засад дослідження підсилюється обґрунтуванням комплексу провідних принципів формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти. Автор цілком виправдано покладає в основу розробленої моделі принципи системності й цілісності, практико-орієнтованості, рефлексивності та професійного саморозвитку, індивідуалізації й автентичності іміджу, а також соціально-етичної спрямованості, інноваційного іміджеформування та технологізації освітнього процесу, що гарантує методологічну виваженість і послідовність наукового пошуку.

Важливим теоретичним здобутком дисертанта є авторська концептуалізація базової структури професійного іміджу майбутнього менеджера освіти, що інтегрує *когнітивно-професійний, емоційно-ціннісний, комунікативно-поведінковий (іміджеформувальний) і презентаційно-цифровий компоненти*. Змістове наповнення когнітивно-професійного компонента деталізовано через низку підкомпонентів (теоретико-іміджелогічний, професійно-управлінський, рефлексивно-аналітичний, цифрово-інформаційний) та підкріплено комплексом інтерактивних технологій (кейс-стаді, SWOT-аналіз,

стратегічні сесії). Своєю чергою, емоційно-ціннісний компонент зорієнтований на розвиток емоційного інтелекту, академічної доброчесності та гуманістичних цінностей управління засобами тренінгових і коучингових технологій, що загалом забезпечує системність фахової підготовки здобувачів. Значну увагу приділено комунікативній діяльності в іміджі майбутнього менеджера освіти, відповідно акцентовано на таких підкомпонетах, як: комунікативно-мовленнєвий, лідерсько-поведінковий, організаційно-діяльнісний, соціально-інтерактивний, етико-професійний та самопрезентаційний.

3. До переваг роботи Назарія Ярославовича варто віднести її **безсумнівне практичне значення**, яке полягає в успішній апробації структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх менеджерів освіти, а також у створенні й впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти комплексного навчально-методичного забезпечення досліджуваного процесу. Заслужують на увагу розроблення дисертантом вибіркової освітньої компоненти *«Іміджеформування особистості майбутнього менеджера освіти»*, видання навчально-методичного посібника *«PRO-імідж менеджера освіти»* (Івано-Франківськ, 2026), а також збагачення змісту дидактичних матеріалів суміжних дисциплін (*«Освітній менеджмент»*, *«Іміджеологія в освіті»*) для магістерського рівня вищої освіти. Варто вказати на суттєве оновлення навчально-методичного забезпечення (методичні рекомендації, тренінгові матеріали, кейс-стаді, цифрові ресурси, засоби фахової самопрезентації) та розробленням комплексу інноваційних форм, методів і технологій (проектних, цифрових, інтерактивних), адаптованих до регіональних особливостей і специфіки освітнього середовища, а також упровадження відповідного інструментарію для визначення рівня сформованості професійного іміджу здобувачів, що дозволяє об'єктивно оцінювати результативність освітнього процесу.

Матеріали дослідження мають універсальний характер і можуть бути імплементовані при оновленні освітньо-професійних програм, силабусів і навчальних планів за спеціальностями освітньо-управлінського напрямку, тобто пов'язаними з освітнім менеджментом, управлінням закладами освіти та професійною освітою.

4. Наукова праця носить **експериментальний характер**. Автором переконливо й системно викладено зміст організації та проведення констатувального та формувального етапів експерименту, який здійснено у закладах вищої освіти різних регіонів України.

Результати дослідницько-експериментальної роботи засвідчили статистично значущу позитивну динаміку сформованості професійного іміджу

майбутніх менеджерів освіти за всіма визначеними критеріями і компонентами. В експериментальних групах зафіксовано істотне зростання кількості здобувачів із високим і достатнім рівнями та відповідно скорочення частки осіб із низьким рівнем, тоді як у контрольній групі позитивні зміни виявилися незначними. Зібрані експериментальні дані переконливо підтверджують високу ефективність і практичну цінність розробленої автором моделі, педагогічних умов і запропонованого організаційно-методичного забезпечення.

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.***

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і загалом, не викликають сумніву. Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, достатньо переконливо аргументовані, оскільки опираються на належне теоретико-методологічне і методичне підґрунтя.

***Оцінка змісту дисертації та її завершеність.***

Структура роботи виправдана логікою дослідження, відповідає масштабу розв'язання наукової проблеми рівня PhD і послідовно розкриває основні завдання дослідження. Вона засвідчує науково обґрунтований підхід дисертанта до окресленої проблеми крізь призму фахової підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Робота є репрезентативною за обсягом, що дозволяє повністю розкрити обрану проблематику. Список джерел із 386 найменувань (зокрема 54 іноземними мовами) засвідчує глибокий аналіз наукового дискурсу та належну опрацьованість зарубіжного й вітчизняного досвіду.

Матеріал дисертації належним чином ілюстрований. У 12-ти додатках (на 55 сторінках) представлено корисний матеріал теоретичного та емпіричного спрямування, що засвідчує високу дослідницьку культуру автора. Окрім того, дисертантом подано методичні матеріали, опитувальники за різними критеріями, що були предметом експериментальної апробації у практиці підготовки майбутніх менеджерів освіти, і можуть бути рекомендовані для використання у ЗВО України.

***Повнота викладення результатів в опублікованих працях.***

Поданий список праць засвідчує достатній рівень апробації результатів дослідження і публікаційну активність дисертанта: 10 публікацій, серед яких – 1 стаття у виданні Scopus, 6 статей у наукових періодичних виданнях, унесених до переліку наукових фахових видань України, а також 1 навчально-методичний посібник та 2 – матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій.

### ***Дотримання норм академічної доброчесності.***

Під час аналізу дисертації не було виявлено жодних порушень академічної доброчесності (проявів плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації чи некоректного цитування без належного посилання на джерела). Усьому тексту роботи притаманний єдиний стиль викладу. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження; всі ідеї та наукові положення належать дисертанту і були здобуті ним особисто.

### **Дискусійні положення та рекомендації щодо змісту дисертації**

1. Дисертантом розроблено й апробовано структурно-функціональну модель формування професійного іміджу майбутнього менеджера освіти в процесі фахової підготовки. Водночас у тексті роботи доцільно було б детальніше обґрунтувати концептуальну логіку вибору саме *структурно-функціонального* типу моделювання, чіткіше розкривши взаємозв'язок між її структурними блоками та відповідними функціональними механізмами.

2. У дослідженні належним чином розкрито сутність сільського та міського освітніх середовищ, а також особливості діяльності менеджера освіти в таких закладах (пп. 1.4). Водночас виникає потреба в уточненні методики формування експериментальних груп (ЕГ<sub>1</sub> та ЕГ<sub>2</sub>) залежно від типу середовища (сільське/міське). Зокрема, потребує пояснення критерій цього розподілу: чи бралось до уваги походження студентів (місце попереднього проживання/закінчення закладу загальної середньої освіти), чи специфіка розташування ЗВО (або його відокремленого підрозділу/бази практики), де вони навчалися?

3. На с. 220 дисертант наводить класифікацію використаних у дослідженні методів, виокремлюючи «методи обробки даних», «методи математичної статистики», «експериментальні методи» і т.п. Такий поділ зумовлює понятійне дублювання, тому перелік методів дослідження варто чіткіше структурувати, впорядкувавши цей перелік відповідно до загальноприйнятої методологічної класифікації.

4. Зауваження традиційного характеру стосується доцільності висвітлення в дисертації зарубіжного досвіду підготовки та іміджеформування керівних кадрів у галузі освіти, аналіз якого міг би розширити порівняльно-педагогічний контекст дослідження. Аналіз міжнародних моделей (бодай фрагментарний) дозволив би глибше окреслити специфіку досліджуваної проблеми, що, втім, відкриває перспективи для подальших наукових пошуків дисертанта.

5. Висновки дисертації відзначаються чіткістю та логічністю, однак в академічній практиці їх здебільшого синхронізують зі змістом і послідовністю поставлених завдань дослідження.

6. Щодо оформлення роботи: основний зміст (302 сторінки) перевищує нормативні орієнтири для дисертацій ступеня доктора філософії (7–9 авторських аркушів), що засвідчує дослідницьку активність і прагнення автора максимально повно висвітлити всі аспекти проблеми, однак це дещо ускладнює сприйняття основних положень наукової новизни. Тому на майбутнє у науковій діяльності рекомендуємо авторові дотримуватися більш лаконічного та концентрованого стилю викладу, а деякі методичні матеріали виносити у додатки.

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не знижують загальної цінності роботи. Як засвідчує зміст дисертації, поставлені завдання у процесі дослідження були виконані, а його результати широко представлені у відповідних розділах.

**Зальний висновок.** Дисертаційна робота Пінчука Назарія Ярославовича є оригінальною, завершеною науковою працею, характеризується важливими для педагогічної теорії та практики результатами, аргументованими висновками, відображає високий фаховий рівень підготовки здобувача, його сформованість як науковця.

Дисертація «Формування професійного іміджу майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки» відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України за № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. і № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор – Пінчук Назарій Ярославович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

**Рецензент:**

доктор педагогічних наук, професор,  
професор кафедри початкової освіти  
та освітніх інновацій Карпатського  
національного університету  
імені Василя Стефаника

Олена БУДНИК